

دانشگاه هنر تهران

دانشکده معماری و شهرسازی

مجموعه تفریحی توریستی شهرستان پیشوای ورامین

استاد راهنما : دکتر مصطفی کیانی

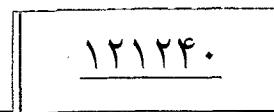
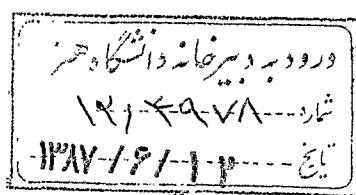
استاد مشاور: دکتر علیرضا مستغنی

۱۳۸۸/۰/۱۰

تهیه و تدوین: علیرضا یادگاری

گروه اطلاعات مرکز ملی پژوهش
تئاتر مرکزی

تابستان ۱۳۸۷

- تقدیم به پدر مادر عزیزم که مرا در کلیه مراحل زندگی یاری نموده اند.
- تقدیم به استاد ارجمند دانشگاه آزاد اسلامی واحد ورامین پیشوای که مرا در انجام این پروژه یاری رسانم بودند.
- تقدیم به دوستان عزیزی که در این مسیر مرا یاری نموده اند.
- تقدیم به تمامی هموطنانی که به هر نحوی سعی در ساختن ایرانی بهتر دارند.

سپاس از زحمات بیدریغ اساتید ارجمندی که بزرگوارانه در پوییدن این مسیر حامیانم
بودند و نهایت تشکر و سپاسگزاری خود را از استاد راهنمای محترم جناب آقای دکتر
مصطفی کیانی و استاد مشاور جناب آقای دکتر علیرضا مستغنی که این مجموعه بی مدد
و هدایت ایشان به انجام نمی رسید دارم.

همچنین تشکر فراوان دارم از شهرداری و فرمانداری محترم شهرستان پیشوا و همه
دوستان که یاریشان اندیشه ای اندک را به بار نشاند.

چکیده

با گسترش بی روبه شهرها و مراکز صنعتی توجه به طبیعت روز به روز افزایش می یابد، که این باعث پیشرفت صنعت توریسم و گردشگری است. در حال حاضر کشورهایی که دارای طبیعت زیبا با امکان جذب توریست اند با امکان اماکن تفریحی و دیدنی و جذب توریست کمک قابل توجهی به اقتصادشان نموده اند. خوشبختانه کشور ما از این لحاظ دارای جاذبهای زیادی می باشد که اگر به آن توجه شود پیامدهای مطلوبی در پی خواهد داشت.

سایت مورد نظر ما در استان تهران و در قسمت جنوب شرقی این استان در شهر پیشوای از توابع شهرستان ورامین که در ۴۲ کیلومتری جنوب شرقی تهران قرار دارد واقع شده است. که به دلیل دارا بودن اماکن مذهبی و مرقد امامزاده جعفر (پسر امام موسی کاظم) و همچنین به دلیل قدمت زیاد این شهر و دارا بودن آثار تاریخی همه ساله پذیرای تعداد زیادی گردشگر داخلی و تعداد محدود گردشگر خارجی می باشد. که امکانات موجود آن به هیچ وجه پاسخگوی این جمعیت نمی باشد به همین دلیل ایجاد مراکز تفریحی و توریستی در این منطقه ضروری است.

سایت مورد نظر در شهر پیشوای بروی تپه ای واقع است. و با توجه به موقعیتی دارد کاتالیزور مناسبی جهت جلب توریست و گذراندن اوقات فراغت شهروندان این ناحیه می باشد.

این مجموعه در محیطی کاملا آرام که در قسمت جنوبی آن پارک جنگلی و شهر بازی و در قسمت شمالی و شرقی آن مناطق مسکونی و در قسمت غربی آن جنگل و سبزه زاری قرار دارد.

با توجه به نیازهای کمبودهای شهر و همچنین امکانات لازم برای جذب و اقامت توریست فضاهایی برای این مجموعه در نظر گرفته شده که عبارتنداز: هتل برای اقامت توریست، رستوران، چای خانه سنتی، بوفه، آلاچیق، فروشگاه صنایع دستی، آمفی تئاتر، اسکله قایق رانی و یک برج تفریحی برای احاطه به کل سایت.

فهرست موضوعات :

۶	چکیده
۱۸	فصل اول : مطالعات زمینه‌ای و مبانی نظری پیرامون موضوع
۱۹	۱-۱- مقدمه
۲۱	۱-۲- آشتفتگی محیط فرهنگی
	۱-۳- هنر
۲۶	۱-۳-۱- توصیف هنر
۲۶	الف) هنر علم ارتباط
۲۹	ب) هنر دریچه به ایده آلها
۳۰	ج) زادگاه هنر
۳۲	۱-۳-۲- ارتباط هنر و فرهنگ و تاثیر آن بر زندگی مردم
۳۲	الف) هنر تجلی بخش فرهنگ
۳۳	ب) زدودن فرهنگ جامعه اضمحلال هنر جامعه
۳۴	ج) برآیند هنر و فرهنگ
۳۶	۱-۴- جهانگردی
۳۶	۱-۴-۱- مسافرت‌های تفریحی و استفاده از تعطیلات
۳۷	۱-۴-۲- مسافرت‌های بازارگانی
۳۷	۱-۴-۳- سایر مسافرت‌های توریستی
۳۸	۱-۵- کلیات راجع به توریسم داخلی
۳۹	۱-۵-۱- ناگواریهای سیاحت در زمینه فرهنگی
۴۱	۱-۵-۲- عوامل بازدارنده فرهنگی صنعت توریسم در ایران
۴۱	۱-۵-۳- دیگر ناگواریهای سیاحت
۴۳	۱-۵-۴- توسعه جهانگردی چه لطمehای به کشورهای در حال توسعه می‌زند
۴۵	۱-۶- اخلاق جهانگردی

۴۶	۱-۱-۶-۱- ماده نخست
۴۶	۱-۱-۶-۲- تضاد منافع
۴۷	۱-۱-۶-۳- حفظ احترام مایه بهترین برخوردها
۴۸	۱-۷- نتیجه گیری از بحثهای فوق
۴۹	۱-۱-۷-۱- فواید سیاحت
۵۰	۱-۱-۷-۲- سیاحت و فرهنگ
۵۱	۱-۸- تاریخچه طراحی پارک
۵۱	۱-۱-۸-۱- عهد قدیم
۵۲	۱-۱-۸-۲- قرون وسطی
۵۳	۱-۱-۸-۳- رنسانس
۵۳	۱-۱-۸-۴- عصر روشنائی
۵۴	۱-۱-۸-۵- انقلاب صنعتی
۵۵	۱-۹- سیر در تاریخ پرديسهای ایران
۵۷	۱-۹-۱- باغهای قدیمی ایران
۶۲	۱-۱۰- گردشگری و دلایل توجه به آن
۶۶	۱-۱۱- علل توجه به فضاهای باز و سبز شهری
۶۶	۱-۱۲-۱- عملکردهای گوناگون فضای سبز در محیط های شهری
۶۶	۱-۱۲-۲- عملکردهای زیست محیطی فضای سبز
۶۷	۱-۱۲-۳- عملکردهای اجتماعی - روانی فضای سبز
۶۸	۱-۱۳-۱- مفهوم اوقات فراغت و نحوه گذراندن آن در ایران
۶۹	۱-۱۳-۲- فضاهای مربوط به گذراندن اوقات فراغت
۶۹	۱-۱۴-۱- استاندارد و سرانه فضای سبز
۷۱	۱-۱۴-۲- استاندارد و سرانه فضای سبز در ایران
۷۲	۱-۱۵- ضرورت ایجاد و عملکرد انواع فضاهای سبز تفریحی

۷۳	فصل دوم : مطالعات فرهنگی ، اجتماعی و اقلیمی شهرستان پیشوا
۷۴	۲-۱- مقدمه
۷۶	۲-۲- ویژگیهای جغرافیایی و اجتماعی شهرستان پیشوا
۷۸	۲-۲-۱- موقعیت جغرافیایی پیشوا
۷۸	۲-۲-۲- وضعیت اقلیمی
۷۹	۲-۲-۳- پستی و بلندی
۷۹	۲-۲-۴- آب و هوا
۸۰	۲-۲-۵- درجه حرارت
۸۰	۲-۲-۶- وضعیت بارندگی
۸۱	۲-۲-۷- بادها
۸۲	۲-۲-۸- خاک
۸۳	۲-۲-۹- آب
۸۳	۲-۲-۱۰- پوشش گیاهی و کشاورزی
۸۴	۲-۳- جغرافیای انسانی پیشوا
۸۵	۲-۳-۱- وجه تسمیه پیشوا
۸۵	۲-۳-۲- جمعیت
۸۶	۲-۳-۳- روستاهای اطراف پیشوا
۸۶	۲-۳-۴- کار و تولید
۸۷	۲-۳-۵- اوضاع اجتماعی
۸۷	الف) بافت اجتماعی
۸۷	ب) بافت معماری و اقتصادی
۸۸	۲-۳-۶- خانه ها
۸۹	۲-۳-۷- مردم شناسی
۸۹	۲-۳-۸- بزرگان پیشوا

۹۰	۲-۳-۹- پیشوای گذر تاریخ
۹۰	۲-۳-۱۰- تپه شغالی
۹۱	۲-۳-۱۱- کاوشاهای کمیته پیشوای
۹۰	۴-۲- شرح حال امامزاده جعفر (ع)
۹۶	۱-۴- اصل و نسب امامزاده جعفر (ع)
۹۹	۲-۴- معجزات و کرامات امامزاده جعفر (ع)
۱۰۰	۳-۴-۲- اشعار شعرای محلی پیشوای در منقبت امامزاده جعفر (ع)
۱۰۴	۵-۲- معماری و هنرهای کاربرد بقعه
۱۰۵	۱-۵-۰- کلیات
۱۰۶	۲-۵-۰-۲- درایگاه یا سر در ورودی
۱۰۷	۳-۵-۰- میانسرا (صحن)
۱۰۸	۴-۵-۰- ایوان غربی
۱۰۹	۵-۰-۵- گنبد خانه
۱۱۰	۶-۰-۵- ضریح مقبره
۱۱۱	۷-۰-۵- گنبد بقعه
۱۱۲	۸-۰-۵- کتیبه های بقعه امامزاده جعفر (ع)
۱۱۳	۱- کتیبه ایوان
۱۱۵	۲- کتیبه در حرم
۱۱۵	۳- کتیبه در ضریح
۱۱۵	۴- کتیبه های ضریح
۱۱۷	۵- کتیبه های گنبد
۱۱۹	۹-۵-۰- موقوفات آستان امامزاده جعفر (ع)
۱۱۹	۱۰-۵-۰- فعالیتهای عمرانی
۱۲۱	۶-۰-۲- تقسیم بندی ۹ گانه اقلیمی در ایران

۱۲۲	فصل سوم : آب و پوشش گیاهی در پارکها
۱۲۳	۱-۳-۱-آب در طراحی پارک
۱۲۴	۱-۳-۲-آب در باغ ایرانی
۱۲۵	۱-۳-۳-پوشش گیاهی در محیط و معماری
۱۲۶	۱-۳-۴-اثر درختان در کاهش آلودگیها
۱۲۷	۲-۳-۱-اثرات هوای آلوده بر روی گیاهان
۱۲۸	۲-۳-۲-زیبا سازی محیط بوسیله گیاهان
۱۲۹	۲-۳-۳-گیاهان باغ ایرانی
۱۳۰	۲-۳-۴-پوشش گیاهی در پارکها
۱۳۱	۲-۳-۵-گیاهان آبری
۱۳۲	۲-۳-۶-اسامی برخی از گیاهان آبری
۱۳۳	۲-۳-۷-چند نمونه درخت

۱۳۷	فصل چهارم : بررسی نمونه های مشابه داخلی و خارجی
۱۳۸	۱-۴-پارک آبی و باغ پرندگان و رامین
۱۳۹	۲-۴-مجموعه تفریحی سد درودزن
۱۴۳	۳-۴-پارک طبیعی بلادل ریزرو
۱۴۷	۴-۴-خانه میدلتون
۱۴۹	۵-۴-مرکز تجاری دی ار
۱۵۱	۶-۴-کلوب گلف واکاگی
۱۵۴	۷-۴-کلوب گلف فوجی چو

۱۵۶	فصل پنجم : مفاهیم طراحی معماری و استانداردها
۱۵۷	۱-۵-اصول زیبا شناختی در طراحی

۱۰۸	۱-۱-۵- رابطه ساختمان با محیط
۱۰۹	۱-۳-۵- نظم در طراحی
۱۰۹	۱-۴-۵- تعریف فضای در طراحی مجموعه
۱۶۰	۱-۴-۱-۵- فضای بین دو بنا
۱۶۱	۱-۵-۱-۵- فرم
۱۶۴	۱-۶-۵- هماهنگی
۱۶۵	۷-۱-۵- عوامل ایجاد پویایی و تحرک در طرح
۱۶۶	۱-۸-۵- راه و مسیر
۱۶۷	۱-۹-۵- نور و رنگ
۱۶۸	۵-۲-۵- تاثیرات عوامل اقلیمی بر ساختمان
۱۶۸	۱-۲-۵- هماهنگی ساختمان با اقلیم
۱۷۰	۵-۲-۲- فرم ساختمان
۱۷۰	۳-۲-۵- تاثیر وزش باد بر ساختمان
۱۷۱	۱-۳-۲-۵- جهت قرارگیری ساختمان برای استفاده بیشتر از نسیم تابستان
۱۷۱	۲-۳-۲-۵- استفاده از ناهمواریهای سطح زمین برای بهره‌گیری از نسیم تابستان
۱۷۱	۴-۲-۵- تاثیر رطوبت بر ساختمان
۱۷۲	۵-۲-۵- جهت استقرار ساختمان
۱۷۲	۳-۵-۵- اصول مهم در طراحی پارک
۱۷۳	۴-۵-۵- بررسی ظوابط کیفی پارکها
۱۷۴	۵-۰-۵- ضوابط اجرایی
۱۷۴	۱-۵-۵- تعیین ابعاد و اندازه فضاهای
۱۷۵	۲-۵-۵- زمین بازی کودکان
۱۷۵	۱-۵-۵- زمین بازی کودک و امکانات مورد نیاز
۱۷۵	۲-۵-۵- ارزش بازی برای کودک

۱۷۷	۳-۵-۰-۰-ضوابط گذرها
۱۷۸	۴-۵-۰-۰-ضوابط کف سازی
۱۸۰	۵-۰-۰-۰-ضوابط تجهیزات
۱۸۰	۱-۰-۵-۰-۰-صندلی و نیمکتها
۱۸۱	۲-۰-۰-۰-۰-آلاچیق
۱۸۲	۳-۰-۰-۰-۰-سیستم روشنایی
۱۸۵	۶-۰-۰-۰-پارکینگ در پارکها
۱۸۷	فصل ششم : تقسیم بندی و برنامه فیزیکی و کاربردی فضاهای فضاهای تفریحی
۱۸۸	الف) فضاهای تفریحی
۱۹۰	ب) فضاهای نمایشی و فرهنگی
۱۹۱	ج) فضاهای خدماتی
۱۹۲	د) فضاهای اداری
۱۹۳	۱-۶-ورودی
۱۹۳	۲-۶-پارکینگ
۱۹۳	۳-۶-فضای اقامتی
۱۹۴	۴-۶-آلاچیق ها
۱۹۴	۵-۶-رستوران
۱۹۵	۶-۶-بوفه ها
۱۹۶	۷-۶-چایخانه سنتی
۱۹۶	۸-۶-سالن چند منظوره
۱۹۶	۹-۶-بازارچه فروش صنایع دستی
۱۹۷	۱۰-۶-اسکله قایقرانی
۱۹۸	۱۱-۶-زمین بازی کودکان
۱۹۸	۱۲-۶-برج تفریحی

۱۹۸	۶-۱۳- گلخانه
۱۹۸	۶-۱۴- سرایداری
۱۹۸	۶-۱۵- سطوح بهداشتی و سرویسها
۱۹۹	فصل هفتم: تصاویر مربوط به سایت
۲۵۸	تجزیه و تحلیل سایت
۲۶۲	طرح و ارائه
۲۷۲	حجم و سه بعدی
۲۸۱	شیت بندی
۲۸۶	منابع و مأخذ

فهرست تصاویر:

۷۷	امامزاده جعفر پیشوای
۸۵	صحن جنوبی حیاط امامزاده جعفر پیشوای
۸۷	گنبد مرقد امامزاده جعفر پیشوای
۸۷	بازار پیشوای
۸۸	خانه های پیشوای
۹۰	قیام ۱۵ خرداد پیشوای
۹۶	صحن شمالی حیاط امامزاده جعفر پیشوای
۹۷	ایوان ورودی شمالی امامزاده جعفر پیشوای
۹۸	ایوان ورودی غربی امامزاده جعفر پیشوای
۱۰۰	ضريح مطهر امامزاده جعفر پیشوای
۱۰۱	ایوان ورودی اصلی امامزاده جعفر پیشوای
۱۰۵	معماری و هنرهای کاربرد بقעה روی گنبد
۱۱۹	ماکت مرقد امامزاده جعفر پیشوای
۱۲۰	میدان دانشگاه آزاد اسلامی واحد ورامین - پیشوای
۱۲۰	ایستگاه راه آهن پیشوای
۱۲۰	میدان ورودی شهر پیشوای
۱۴۴	پوشش گیاهی پارک بلادل ریزرو
۱۴۷	خانه میدلتون
۱۵۰	مرکز تجاری دی ار
۱۵۲	کلوب گلف واکاچی
۱۵۴	کلوب گلف فوجی چو
۱۸۴	نحوه ایجاد نور مهتابی در داخل درخت
۱۸۴	نمونه هایی از نور موضوعی

۱۸۵	نور گسترده
۱۸۵	چند نمونه از روشنایی گذرهای پیاده
۲۰۱	تصاویر مربوط به سایت پروژه
۲۱۵	مسجد جامع ورامین
۲۱۵	قلعه ایرج (گبری)
۲۱۶	چهار قدیمی روستای سعد آباد
۲۱۶	پارک ملی کویر مرکزی
۲۱۷	کاروانسرای عین الرشید
۲۱۷	کاروانسرای شاه عباسی (قصر بهرام)
۲۱۸	مرقد امامزاده جعفر (ع)
۲۱۸	امامزاده طاهر و مطهر (ع)
۲۱۹	بادگیر مسجد صاحب الزمان (ع)
۲۱۹	شاهزاده محمد (ع)
۲۲۰	بقعه یوسف رازی
۲۲۰	امامزاده یحیی (ع)
۲۲۲	پارک ملی کویر
۲۲۲	کاروانسرای دیر گچین
۲۲۳	یخچال طارند
۲۲۳	قلعه ایرج
۲۲۴	بقعه یوسف رضا
۲۲۴	شاهزاده محمد (ع)
۲۲۵	شاهزاده حسین (ع)
۲۲۵	امامزاده یحیی (ع)
۲۲۶	امامزاده جعفر (ع)
۲۲۶	مسجد جامع ورامین

۲۲۷	برج علاء الدین ورامین
۲۲۸	پل باقر آباد
۲۲۸	کارخانه قند ورامین
۲۲۹	تپه فردیس
۲۳۰	آتشکده
۲۳۱	بادگیر خانه شیخ جنید
۲۳۲	بافت قدیمی شهرستان پیشوای
۲۳۴	بافت جدید شهرستان پیشوای
۲۳۵	بازار پیشوای
۲۳۶	بافت تجارتی پیشوای
۲۳۷	امامزاده حسین رضای ورامین
۲۳۸	دانشگاه آزاد اسلامی واحد ورامین - پیشوای
۲۴۰	برج علاء الدین ورامین
۲۴۱	امامزاده قلعه نوی پیشوای
۲۴۳	امامزاده سکینه خاتون ورامین
۲۴۴	قلعه گبری ورامین
۲۴۵	گلزار شهدای پیشوای
۲۴۶	خانه قدیمی در پیشوای
۲۴۷	امامزاده کوکب الدین ورامین
۲۴۸	مسجد جامع ورامین
۲۵۰	میادین پیشوای
۲۵۱	پارک آبی و پرنده‌گان ورامین
۲۵۳	شهر بازی پیشوای
۲۵۵	پوشش گیاهی پیشوای
۲۵۸	تجزیه و تحلیل سایت

۲۵۹	جهت حرکت خورشید
۲۶۰	آلودگی صوتی
۲۶۱	پوشش گیاهی
۲۶۰	دسترسی سواره و پیاده
۲۷۲	تصاویر مربوط به سه بعدی
۲۸۱	تصاویر مربوط به شیت بندی طرح

فهرست نقشه ها و جداول :

۸۶	روستاهای اطراف پیشوا
۱۱۰	نقشه طبقه اول حرم امامزاده جعفر پیشوا
۱۱۱	گبد خانه
۱۳۳	برخی از گیاهان آبزی شهرستان پیشوا
۱۳۹	نقشه پارک آبی و پرنده گان شهرستان ورامین
۱۴۶	نقشه پارک بلادل ریزرو
۱۴۹	نقشه خانه میدلتون
۱۵۱	نقشه مرکز تجاری دی ار
۱۵۲	نقشه کلوب گلف واکاجی
۱۶۹	جدول استفاده از جریان هوا
۱۸۸	تقسیم بندی فضاهای
۲۰۰	راهنمای جاذبه های توریستی شهرستان ورامین
۲۱۳	نقشه سایت
۲۲۱	راهنمای جاذبه های گردشگری شهرستان ورامین
۲۴۹	پلان مسجد جامع ورامین

فصل اول

مطالعات زمینه ای و مبانی نظری

۱-۱- مقدمه

بی شک تکنیک یک واقعیت است ، واقعیتی که وضع ویژه ای در صنعت پدید آورده است . تکنیک به همان نسبت که در افزایش و تکامل ابزار تولید همت گماشته ، بیهوده به همه چیزهای جهان نظری سودجویانه افکنده تا آن حد که واقیت هستی ، انسان را در جهان از یاد برده و او را چون ابزار وسیله «تولید» در حساب آورده است . توسعه و تکامل اعجاب انگیز تکنولوژی را نباید ناشی از علاقه به تأمین هر چه بیشتر نیازمندیهای راستین بشر دانست . هدف تکنولوژی امروز استثمار و برداشت انسانهاست و از این بابت است که پیوسته بر کمیت نیازمندیهای دروغین می افزاید تا به بهانه تأمین آنها آزادی راستین او را نابود سازد .

در جوامع پیشین ، بنیان شخصیت آدمی بود و ساخت تن و جان استوار بوده روح تفکر و چون و چرا بر اعتیاد شخصیت انسان می افزوده ، اینک روزگاری فرا رسیده که واقعیت ذاتی و محتوای انسان در قبال شیئیت و سودمندی اقتضای او از یاد رفته و تکنولوژی از دو سو او را به برداشت کشیده است .

نخست مبدل ساختن او بدانگونه که ارسسطو گفته به چیزی جاندار و سپس مجبور ساختنش به مصرف چیزهای بیهوده دیگر ، که برای او حاصلی جزء تیره روزی ، جنگ ، ویرانی ، خشونت ، در این جهان به ظاهر بهره مند از رفاهیت مادی ندارد .

نابودی تدریجی تفکر و چون و چرا در مسائل اساسی زندگی که نتیجه قهری نظام تکنولوژی بر جوامع بازدارنده است ، این چنین شرایط انسان متغیر را بر آن داشته است که به ملامت انسانهای از خود بیگانه معاصر بپردازند و ضرورت چون و چرا و طرز افکار نسبت به ارزشهای زمانه را یادآور شود . بزرگترین بدبختی امروز دگرگونی مفاهیم حقیقی آدمی و طبیعت و تبدیل آن به نوعی واقعیت تکنولوژی است . این دگرگونی از پایان روزگار خبر می دهد که فردیت انسان با نگرش به دو ساخت وجود او متلازم بود . یعنی روزگاری که جامعه فردیت و ساخت درون بشر ارج می نهاد و قبل از برداشتن اولین گام به سوی سازندگی جهان فردا باید به طرد افکار و نظمات اجتماعی امروز همت گماشت و بالضروره باید ناخشنودی و پرخاشگری در اندیشه ها راه یابد و ارزشهای جوامع پیشرفتہ صنعتی که همگی مبنی بر کمیتها است مطرود گردد ، این یک ضرورت تاریخی است .

ظهور چنین اندیشه ای مستلزم آگاهی و خودگرایی ویژه ای برتر از خود گرایی و آگاهی تکنولوژی (نظام تخصص هاست) . یک خود گرایی مکتبی و فلسفی .

شناخت و آگاهی تنها راه برای غلبه بر این جهل ندادنی است . تمدنها یی که ما را مورد بمباران قرار داده اند غیر از اینکه با سلاح خودشان به جنگشان رفت راهی باقی نمی گذارند چون سلاح او هم آگاهی از استعدادها و طرح به بند کشیدنشان خواهد بود . سلاح ما هم آگاهی بر این روابط نقش واقعی انسان به تعیین سرنوشت خود فرد را به موجودی تک ساختی تبدیل نسازند .

طریقه مقابله ای را که «ماکوزه» به آن معتقد است آگاهی فرد از چگونگی وضع و موقع خود در جهان است که در این طریق مقابله فرآیند تولید بر مبنای نیازهای واقعی انسان قرار خواهد گرفت و معتقد است که رابطه منطقی نیروی تعقل را با نیازهای حسی و غریزی ، تنها در جامعه ای آزاد که نفوذ و سیطره تکنولوژی اراده و اختیار از انسانها نگرفته باشد ممکن خواهد شد .